

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی و درمانی البرز

کتابچه احکام بیماران

بیمارستان امام حسن مجتبی (ع)

تهیه و تنظیم: دفتر بهبود کیفیت با همکاری

حجت الاسلام و المسلمین آقا مرادی

بسم الله الرحمن الرحيم

یکی از واجبات هر فرد یاد گرفتن احکامی است که غالبا به آنها احتیاج پیدا می کند. کتابچه حاضر هم تلاشی است هرچند اندک در جهت آموزش احکام مورد نیاز بیماران عزیزی که در این مرکز درمانی بستری می باشند امید است که مورد استفاده عزیزان و مورد قبول حضرت حق واقع گردد .

یکی از مواردی که بیماران عزیز با آن روبرو می شوند عدم امکان جابه جایی یا عدم امکان استفاده از آب در موارد مقتضی می باشد و این درحالی است که براساس مبانی فقهی در شرایط عادی لازم است که شخص برای انجام وضو و غسلی که برعهده او می باشد از آب استفاده نماید ، اما گاهی اوقات استفاده از آب به هر دلیل برای شخص

ممکن نیست که در این صورت وظیفه شخص انجام دادن تیمم بدل از وضو (به جای وضو)

و یا انجام تیمم بدل از غسل (به جای غسل) می باشد .

مواردی که شخص باید به جای وضو یا غسل تیمم نماید

۱. هنگامی که تهیه‌ی آب ممکن نباشد یا به این خاطر که آب وجود ندارد و یا این که آب هست، ولی مکلف به آن دسترسی ندارد، مثل این که آب در چاه است و او وسیله‌ی کشیدن آن از چاه را ندارد.

۲. هنگامی که آب برای سلامتی او مضر باشد.

۳. هنگامی که می‌ترسد اگر آب را مصرف کند، خود یا کسانش یا کسی که حفظ جانش بر او لازم است در تشنگی بمانند.

۴. هنگامی که بخواهد با آبی که در اختیار دارد بدن یا لباس خود را برای نماز تطهیر کند.

۵. هنگامی که استعمال آب یا ظرف آن بر او حرام باشد، مثل این که غصبی باشد.

۶. هنگامی که وقت نماز تنگ باشد و وضو و غسل موجب شود که همه‌ی نماز یا قسمتی از آن در خارج وقت واقع شود.

توجه:

فردی که وضو یا غسل برایش ضرر دارد یا تکلیف خیلی دشواری است، باید به جای آن تیمم کند و چنانچه وضو بگیرد یا غسل نماید صحیح نیست

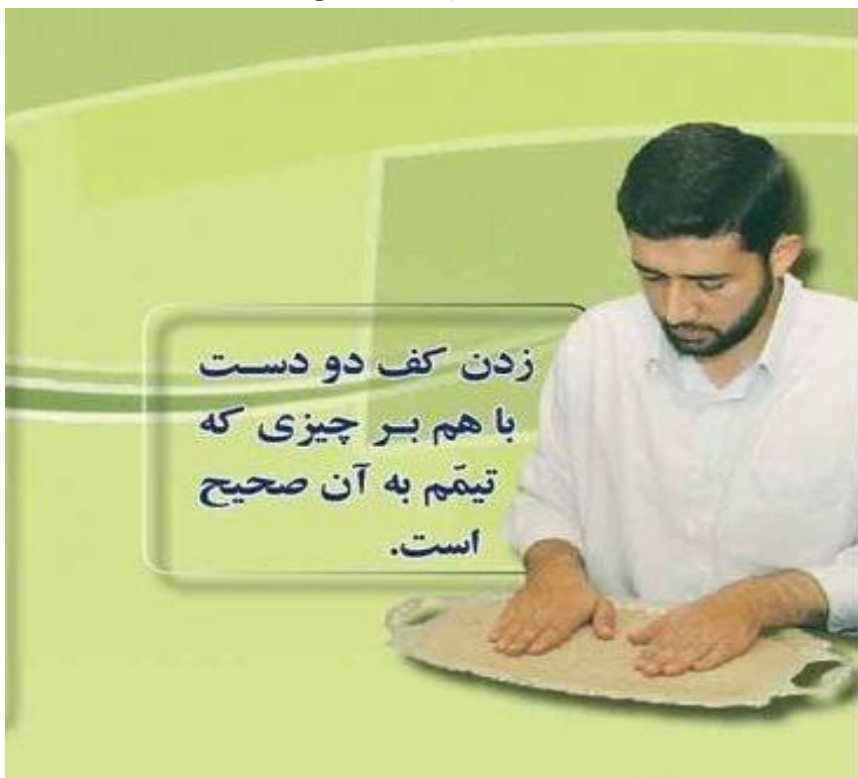
چیزهایی که تیمم بر آن صحیح است

تیمم بر هر آنچه از زمین محسوب شود، مانند خاک، شن، ریگ، کلوخ (خاکهای به هم چسبیده)، سنگ (سنگ گچ، سنگ آهک، سنگ سیاه و مانند آن) صحیح است و

همچنین بر گچ و آهک پخته و آجر و امثال آنها.
 توجه : تیمم بر اشیای معدنی که جزو زمین محسوب نمی‌شود، مانند طلا و نقره و
 امثال آن صحیح نیست، ولی تیمم بر سنگهای مرغوبی که عرفاً به آن سنگ معدنی
 گفته می‌شود، مانند مرمر و غیره صحیح است.
 تیمم بر سیمان و موزاییک اشکال ندارد، اگر چه احوط (استحبابی) ترک تیمم بر
 سیمان و موزاییک است.

کیفیت تیمم

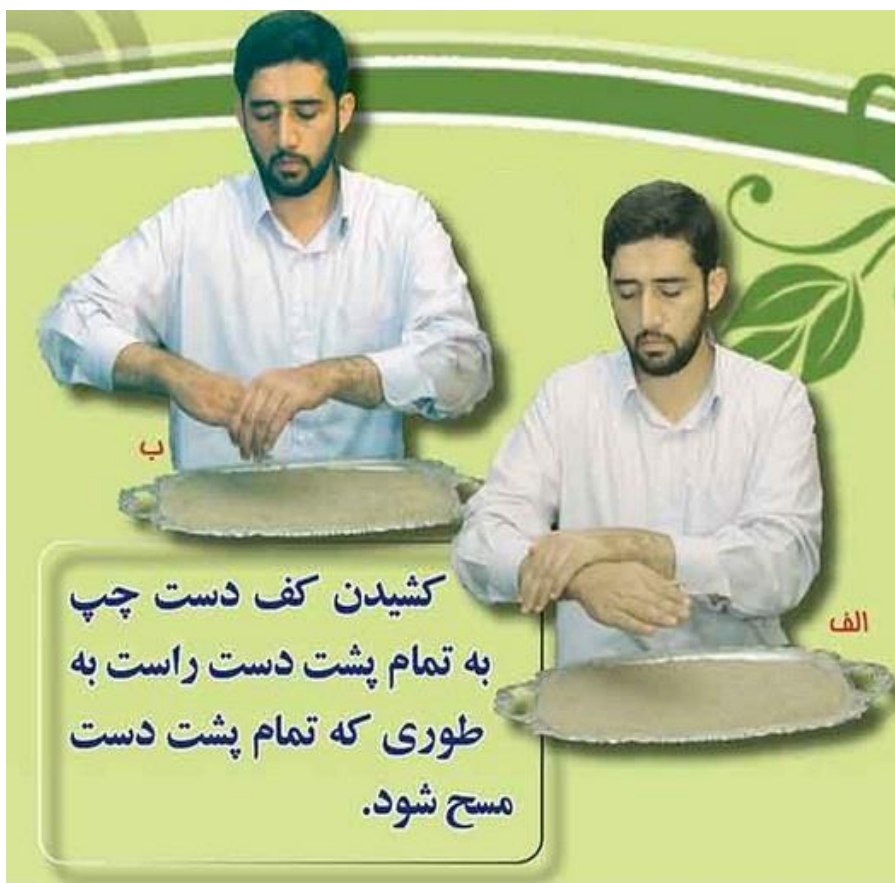
۱. نیت کردن.
۲. زدن کف دو دست بر چیزی که تیمم بر آن صحیح است.

۳. کشیدن کف هر دو دست به تمام پیشانی و دو طرف آن، از جایی که موی سر می‌روید تا ابروها و بالای بینی.

۴. کشیدن کف دست چپ بر تمام پشت دست راست و کشیدن کف دست راست بر تمام پشت دست چپ.

۵. و بنابر احتیاط واجب زدن بار دیگر دستها به زمین و سپس کشیدن کف دست چپ بر پشت دست راست و کشیدن کف دست راست بر پشت دست چپ.

کشیدن کف دست راست
به تمام پشت دست چپ
به طوری که تمام پشت
دست مسح شود.

توجه:

ترتیب فوق در تیمم بدل از وضو و بدل از غسل یکسان است.
اگر قسمتی از پیشانی یا پشت دست را حتی اندکی از آن را مسح نکند تیمم باطل است، چه عمداً یا از روی جهل به مسأله یا فراموشی باشد، البته دقت زیاد هم لازم نیست و همین اندازه که بگویند همه‌ی پیشانی و پشت دست‌ها مسح شده کافی است.

برای این که یقین کند که تمام پشت دست را مسح کرده باید اندکی بالاتر از مچ را هم مسح کند، ولی مسح بین انگشتان لازم نیست.

مهم:

تیمم جبیره‌بی (جبیره چیزی است که بر روی زخم می‌بندند، مثل گچ یا پانسمان) کسی که وظیفه‌اش تیمم است اگر محلی که باید بر روی آن مسح کند یا دستش که باید با آن مسح کند، به واسطه‌ی زخم و امثال آن بسته باشد، به همان ترتیب تیمم می‌کند یعنی محل زخم‌بندی شده را به جای پوست بدن قرار می‌دهد.

شرایط تیمم

الف - شرایط چیزی که بر آن تیمم می‌کند پاک باشد.

مباح باشد (غصبی نباشد)

ب - شرایط اعضای تیمم: مانعی در آنها نباشد (اعضای تیمم (پیشانی و پشت دستها) لازم نیست پاک باشند، گر چه مستحب است پاک باشند).

ج - شرایط کیفیت تیمم

پیشانی و دستها را از بالا به پایین مسح کند.

ترتیب را رعایت کند (ترتیب)

کارهای تیمم را پشت سر هم به جا آورد (موالات)

کارهای تیمم را خودش در حال اختیار انجام دهد (مباشرت) (۱)

براساس دستورات فقهی که در رساله های عملیه ذکر گردیده لباس نماز گذار نیز باید دارای شرایط خاصی باشد که اجمالاً به برخی از آنها اشاره می کنیم

الف) پاک باشد.

ب) غصبی نباشد (مباح باشد)

ج) از اجزای مردار نباشد.

د) از حیوان حرام گوشت نباشد.

هـ) طلا بافت نباشد.

و) از ابریشم خالص نباشد.

توجه:

شرط پنجم و ششم اختصاص به لباس مردان دارد.

اما با توجه به شرایط بیمارستانی و نظر به این نکته که بیماران عزیز عموماً با مشکل تمیز نبودن لباس نماز مواجه می شوند ، ما فقط به ذکر قسم اول از شرایط لباس نماز گزار بسنده می کنیم .

الف) پاک باشد

۱. لباس نماز گزار باید پاک باشد.

کسی که نمی داند نماز با بدن و لباس نجس، باطل است اگر با بدن یا لباس نجس نماز بخواند نمازش باطل می باشد.

۳. اگر نداند که بدن یا لباسش نجس است و بعد از نماز بفهمد نجس بوده است، نماز او صحیح است، ولی اگر قبلاً نجاست آن را می دانسته و فراموش کرده و با آن نماز خوانده، نمازش باطل است.

۴. اگر در بین نماز متوجه شود که لباس یا بدنش نجس است، اگر بداند نجاست از قبل از نماز بوده یا مقداری از نماز را با نجاست انجام داده است و وقت هم وسعت داشته

باشد نماز باطل است، ولی اگر وقت تنگ باشد چنانچه برای وی، ازاله‌ی نجاست از بدن یا درآوردن لباس نجس بدون ارتکاب عملی که منافات با نماز دارد ممکن باشد باید نجاست بدن را بر طرف یا لباس نجس را از خود دور کند و نماز خود را تکمیل نماید، و چنانچه برطرف کردن نجاست با حفظ حالت نماز برای او امکان ندارد و در صورتی که نتواند، به حالت عریان نماز بخواند با همان وضعیت نماز را تمام کند.

۵. اگر لباس نجس را آب بکشد و یقین کند که پاک شده است و با آن نماز بخواند، و بعد از نماز بفهمد پاک نشده، نمازش صحیح است، ولی برای نمازهای بعدی باید لباس را تطهیر کند.

۶. لباسی که نجس بودن آن مشکوک است محکوم به طهارت بوده و نماز خواندن با آن صحیح است، بنابراین نماز در لباسهای معطر به عطرهایی که حاوی الکحل است و نمی‌دانیم آن عطرها نجس است اشکال ندارد. همچنین شخصی که به علت اضطرار، مجبور به تطهیر مخرج بول با سنگ یا چوب و یا هر چیز دیگری می‌شود و هنگامی که به منزل مراجعت می‌کند آن را با آب تطهیر می‌نماید، اگر نداند لباسش با رطوبت بول نجس شده است لازم نیست موقع نماز آن را عوض کرده یا تطهیر نماید.

.....

اما نظر به این فرمایش خداوند در قرآن کریم که **يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمُ الْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ** (۲) قواعد فقهی اسلام نیز با تبعیت از دستور کلی خداوند مواردی را بیان می‌کند که لازم نیست لباس و بدن نماز گزار پاک باشند که در اینجا به ذکر آن موارد واحکام و شرایط آن می‌پردازیم .

.....

مواردی که لازم نیست بدن یا لباس نماز گزار پاک باشد

الف) آن که به واسطه‌ی زخم یا جراحت یا دمل، لباس یا بدن به خون آلوده شده باشد.

ب) آن که خون موجود در لباس یا بدن کمتر از درهم (بند انگشت اشاره) باشد.
ج) آن که لباسهای کوچک نمازگزار، مانند جوراب که با آنها نمی‌توان عورت را پوشاند نجس باشد.

د) آن که ناچار است با بدن یا لباس نجس نماز بخواند.

الف) آن که به واسطه‌ی زخم یا جراحت یا دمل، لباس یا بدن به خون آلوده شده باشد
۱. اگر در بدن یا لباس نمازگزار، خون یا جراحت یا دمل باشد، چنانچه طوری است که

آب کشیدن بدن یا لباس یا عوض کردن لباس معمولاً یا برای این شخص، سخت است، تا وقتی که زخم یا جراحت یا دمل خوب نشده است می‌تواند با آن خون نماز بخواند. همینطور است چرکی که با خون بیرون می‌آید یا دویایی که روی زخم می‌گذارند و نجس می‌شود.

۲. خون بریدگی‌ها و زخم‌هایی که به زودی خوب می‌شود و شستن آنها آسان است، این حکم را ندارد (یعنی اگر در بدن یا لباس نمازگزار باشد، نماز او باطل است).

ب) آن که خون موجود در لباس یا بدن کمتر از درهم (بند انگشت اشاره) باشد
۱. اگر بدن یا لباس نمازگزار به خون - غیر از آنچه در مورد قبل ذکر شد - آلوده باشد، در صورتی که مقدار آن کمتر از بند انگشت سبابه باشد نماز با آن اشکال ندارد، ولی با بیش از آن اشکال دارد.

۲. شرایط خون کمتر از درهم:

خون حیض نباشد که اگر اندکی هم از آن بر بدن یا لباس نمازگزار باشد نمازش باطل است، و بنا بر احتیاط واجب خون نفاس و استحاضه نیز همین حکم را دارد.

خون حیوانهای نجس العین (سگ و خوک و کافر) و حرام گوشت و مردار نباشد.
رطوبتی از خارج به آن نرسیده باشد مگر در صورتی که رطوبت با خون مخلوط و در آن مستهلک شود و مجموع آنها هم بیش از اندازه‌ی مُجاز (بند انگشت) نشود که در این صورت، نماز با آن صحیح است و در غیر این صورت نماز با آن بنا بر احتیاط واجب اشکال دارد.

۳. اگر بدن یا لباس خونی نشود، ولی به واسطه‌ی رسیدن به خون، نجس شود، نمی‌شود با آن نماز خواند.

ج) آن که لباسهای کوچک نمازگزار، مانند جوراب که با آنها نمی‌توان عورت را پوشاند نجس باشد

۱. اگر لباس‌های کوچک نمازگزار، مانند جوراب و دستکش و عرقچین که با آنها نمی‌توان عورت را پوشانید، و نیز انگشتر و دستبند و امثال آن با نجاستی تماس پیدا کند و نجس شود نماز خواندن با آن اشکال ندارد.

۲. اشیایی از قبیل دستمال و کلید و کیف و چاقو که همراه انسان است اگر نجس باشد، در صورتی که نتوان عورت را با آن پوشاند، نماز اشکال ندارد.

د) آن که ناچار است با بدن یا لباس نجس نماز بخواند کسی که به خاطر سرما یا نداشتن آب و امثال اینها ناچار شود که با بدن یا لباس نجس نماز بخواند، نماز او درست است. (۳)

الحكام نماز بیماران

مسائل مربوط به کیفیت نماز بیماران عزیز

همچنان که می دانید نماز متشکل از اجزائی است که صحت نماز متوقف بر رعایت آن اجزائ و شرایط می باشد اعم از واجبات مربوط به خود نماز و یا واجبات مربوط به مقدمات نماز .

در این قسمت از بحث به بیان تعدادی از احکام و واجباتی که ارتباط بیشتری با شرایط خاص بیماران عزیز دارد می پردازیم. باشد تا با وظیفه خود نسبت به کیفیت و چگونگی ادای این فریضه مهم بیشتر آشنا شویم .

قیام (ایستادن)

یکی از شرایط مهمی که رعایت آن در نماز واجب می باشد قیام است اعم از قیام موقع خواندن حمد و سوره و یا قیام متصل به رکوع که البته این ایستادن باید رو به قبله باشد که از آن با تعبیر (استقبال در نماز) نام برده می شود .
با توجه به اینکه تعدادی از بیماران گرامی قادر به ایستادن طولانی مدت نیستند و یا حتی امکان پائین آمدن از تخت برای آنها میسر نیست در اینجا به ذکر احکام مربوط به قیام و رو به قبله بودن هنگام نماز می پردازیم.

احکام قیام:

۱. کسی که در حال نماز قادر بر ایستادن نیست، باید نشسته نماز بخواند ولی اگر می تواند به چیزی تکیه دهد و بایستد وظیفه ای او نماز ایستاده است.
۲. کسی که قادر بر نماز نشسته نیست، باید خوابیده نماز بخواند، و بنابر احتیاط واجب باید اگر می تواند به پهلوی راست بخوابد و صورت و بدن او رو به قبله باشد، و گرنه به پهلوی چپ بخوابد، و اگر این گونه هم نمی تواند، به پشت بخوابد به طوری که کف پاهای او رو به قبله باشد.

۳. کسی که نشسته نماز می‌خواند، اگر بعد از خواندن حمد و سوره بتواند بایستد و رکوع را به جا آورد باید بایستد و از حال ایستاده به رکوع برود.

۴. کسی که که خوابیده نماز می‌خواند اگر بدون حرج و زحمت بتواند دربین نماز بنشیند یا بایستد، باید هر مقداری را که می‌تواند نشسته یا ایستاده بخواند. همچنین کسی که نشسته نماز می‌خواند باید هر مقدار که بدون حرج و زحمت برای او ممکن است ایستاده نماز بخواند.

۵. کسی که می‌تواند ایستاده نماز بخواند اگر بترسد که به واسطه‌ی ایستادن، بیماری یا ضرر دیگری به او برسد، می‌تواند نشسته نماز بخواند، و اگر در نماز نشسته نیز همین ترس باشد می‌تواند خوابیده نماز بخواند

۶. کسی که احتمال می‌دهد در آخر وقت بتواند نماز خود را ایستاده بخواند، بنابر احتیاط (واجب) باید تا آن هنگام صبر کند، ولی اگر در اول وقت به خاطر عذری نماز خود را نشسته خواند و سپس تا آخر وقت عذر او بر طرف نشد نمازی که خوانده صحیح است و اعاده لازم نیست.

۷. اگر در اول وقت، قادر بر نماز ایستاده نبود و یقین داشت که ناتوانی او از نماز ایستاده، تا آخر وقت ادامه خواهد یافت، ولی قبل از آخر وقت توانست ایستاده نماز بخواند باید نماز را به طور ایستاده اعاده کند .

رعایت قبله در نماز (استقبال).

احکام قبله

۱. مسلمان باید نماز را رو به سمت کعبه بگزارد که به این اعتبار به آن «قبله» می‌گویند. البته برای کسانی که از آن دورند محاذات حقیقی میسر نیست، و همین اندازه که بگویند رو به قبله نماز می‌خواند، کافی است.

A close-up photograph of a person's hands clasped together in a prayer position. The hands are positioned palm-to-palm, with fingers pointing upwards. A very bright, intense white light is emanating from the point where the palms meet, creating a strong lens flare effect. The skin on the hands appears aged and wrinkled. The person is wearing a dark, possibly black, long-sleeved garment with a visible cuff at the wrist. The background is a solid, deep blue color.

واجبات قرائت:

~ 16 ~

توجه:

کسی که بر اثر ابتلا به بیماری لالی قادر به تکلم نیست، ولی حواس سالمی دارد، اگر نمازش را با اشاره بخواند صحیح و مجزی است.

ب (واجب است که قرائت، صحیح و بدون غلط باشد و کسی که به هیچ قسم نمی تواند صحیح آن را یاد بگیرد، باید هر طور که می تواند بخواند، و احتیاط مستحب آن است که نماز را به جماعت به جا آورد.

توجه:

کسی که حمد و سوره و چیزهای دیگر نماز را به خوبی نمی داند و می تواند یاد بگیرد، چنانچه وقت نماز وسعت دارد باید یاد بگیرد، و اگر وقت تنگ است بنابر احتیاط واجب در صورتی که ممکن باشد باید نمازش را به جماعت بخواند.

ملاک صحت قرائت، عبارت است از رعایت قواعد زبان عربی و ادای حرف از مخارج آن به طوری که اهل لسان (عرب زبانان) آن را ادای آن حرف بدانند نه حرف دیگر . در قرائت، رعایت محسنات تجوید لازم نیست. (۴)

کلام آخر

اسلام به عنوان کاملترین دین برای تمامی شئون زندگی انسانها دارای برنامه و دستورالعمل می باشد و یکی از دستورات اکید شرع مقدس موضوع عیادت از مریض و بیان کیفیت معاشرت و آداب عیادت از شخص بیمار می باشد .

موضوع عیادت از بیمار به قدری دارای اهمیت می باشد که رسول خدا (ص) در تفسیر آیه «فَإِذَا قُضِيَتِ الصَّلَاةُ فَانْتَشِرُوا فِي الْأَرْضِ»، (۵) عیادت مریض را در کنار دیگر رفتارهای ارزشمند اخلاقی، ذکر کرده، می فرماید: «منظور آیه از پراکنده شدن در زمین [طلب کارهای دنیوی نیست؛ بلکه منظور، عیادت مریض ، تشییع جنازه و دیدار برادر دینی در راه خداست .

دراین قسمت به بیان مختصر کیفیت ، آداب و فضایل عیادت از مریض از دیدگاه شرع مقدس می پردازیم . لازم به ذکر است که در اینجا فقط به بیان کلیات منبعث از کلام معصومین علیهم السلام در باب آداب عیادت بیمار اشاره کرده و از بیان کامل مطالب معذوریم .

۱. یک عیادت کامل

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) درباره کیفیت عیادت کامل می‌فرمود: عیادت تام و کامل آن است که دست خود را بر پیشانی یا دست مریض بگذارد، و از حال [امروز و دیروز] او سؤال کند، و بهترین تحیت و درود بین شما آن است که دست بدهید. (۶)

۲. هدیه دادن به بیمار (۷)

۳. دعا بر بالین بیمار

دعا برای سلامتی و عافیت بیمار از دیگر آداب عیادت است. (۸)

۴. امید دادن به بیمار

یکی از مسائلی که بیماری؛ به ویژه بیماریهای صعب العلاج را طولانی و معالجه را دشوارتر می‌کند، مأیوس شدن از سلامتی و ضعیف شدن روحیه است. اسلام، وظیفه عیادت‌کنندگان می‌داند تا روح امید را در بیمار زنده کنند و وی را به سلامتی امیدوار سازند (۹)

۵. فاصله بین ایام عیادت

یکی از مسائلی که بیماران را بسیار می‌آزارد و سبب رنجش آنان می‌شود، ملاقات مکرر عیادت‌کنندگان است. آری، اسلام بر عیادت بیمار تأکید فراوان می‌کند و آن را جزیی از حقوق واجب مسلمانان می‌داند؛ اما بر این مهم نیز سفارش می‌کند که لازم نیست هر روز از آنها عیادت کنید؛ بلکه بین ایام عیادت، فاصله بیاندازید و برای مثال، هر چهار روز یک بار به ملاقات بیمار بروید (۱۰)

عیادت را با فاصله و چهار روز در میان انجام دهید؛ مگر اینکه بیماری غلبه پیدا کرده باشد (از سلامت بیمار مأیوس شده باشید).» همچنین در برخی روایات هر سه روز یک بار را برای عیادت مناسب دانسته‌اند. (۱۱)

۶. عیادت کوتاه

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) می‌فرمود: «أَفْضَلُ الْعِيَادَةِ أَجْرًا سُرْعَةُ الْقِيَامِ مِنْ عِنْدِ الْمَرِيضِ؛ برترین عیادت از نظر اجر و پاداش، عیادتی است که [کوتاه باشد و عیادت‌کننده] سریع‌تر از نزد بیمار بلند شود.» (۱۲)

۷. عیادت پس از سه روز

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) در آداب عیادت بیماران بر این نکته تصریح می‌فرماید که بیمار را قبل از سه روز، عیادت نکنید و در صورتی که بیماری بیش از آن به طول انجامید به ملاقات او بروید. (۱۳)

۸. نخوردن چیزی نزد بیمار (۱۴)

۹. عیادت از کسی که به عیادت تو نیامده است (۱۵)

۱۰. بیمارانی که عیادت نمی‌شوند

الف. عیادت سه مریض: صاحب دمل، درد چشم و درد دندان.

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) می‌فرماید: سه بیمار عیادت نمی‌شوند؛ بیماری که چشم درد دارد، و کسی که دندان درد دارد و کسی که دمل دارد.» (۱۶)

ب. شارب خمر

امام صادق (علیه السلام) از قول رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: اگر شارب خمر مریض شد به عیادت او نروید و اگر فوت کرد در تشییع جنازه‌اش حاضر نشوید.» (۱۷)

و در آخر به این حدیث شریف از رسول خدا اشاره می‌کنیم که فرمودند:

: «إِنَّ الْمُؤْمِنَ إِذَا أَصَابَهُ السَّقَمُ ثُمَّ أَعْفَاهُ اللَّهُ مِنْهُ كَانَ كَفَّارَةً لِمَا مَضَى مِنْ ذُنُوبِهِ وَ
 مَوْعِظَةً لَهُ فِي مَا يَسْتَقْبِلُ، وَإِنَّ الْمُنَافِقَ إِذَا مَرَضَ ثُمَّ أَغْفِيَ كَانَ كَالْبَعِيرِ عَقَلَهُ
 أَهْلُهُ، ثُمَّ أُرْسِلُوا، فَلَمْ يَدْرِ لِمَ عَقَلُوهُ، وَلَمْ يَدْرِ لِمَ أُرْسِلُوا؛ (۱۸)

به درستی که هر گاه مرضی به مؤمن برسد، سپس خداوند متعال، عافیت را به وی باز
 گرداند، این درد، کفاره گناهان گذشته او و اندرزی برای آینده وی خواهد بود و هر گاه
 منافق بیمار شود و سپس سلامتی به او باز گردانده شود، مانند شتری است که
 صاحبانش او را بسته‌اند و سپس او را باز کرده‌اند؛ که نه درک می‌کند برای چه او را
 بستند و نه می‌فهمد که چرا او را رها کردند.»
 واز خدا می‌خواهیم که خطا و فراموشی و گناهان ما را ببخشد و شفای بیماران مان را
 همراه با عبرت و تعقل به ما ارزانی دارد

رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا إِنْ نَسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا ۖ رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَا إِمْرًا كَمَا حَمَلْتَهُ عَلَى الَّذِينَ
 مِنْ قَبْلِنَا ۖ رَبَّنَا وَلَا تُحَمِّلْنَا مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِ ۖ وَاعْفُ عَنَّا وَارْحَمْنَا ۖ أَنْتَ
 مَوْلَانَا فَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ

پروردگارا! اگر ما فراموش یا خطا کردیم، ما را مؤاخذه مکن! پروردگارا! تکلیف سنگینی
 بر ما قرار مده، آن چنان که (به خاطر گناه و طغیان،) بر کسانی که پیش از ما بودند،
 قرار دادی! پروردگارا! آنچه طاقت تحمل آن را نداریم، بر ما مقرر مدار! و آثار گناه را از
 ما بشوی! ما را ببخش و در رحمت خود قرار ده! تو مولا و سرپرست مایی، پس ما را بر
 جمعیت کافران، پیروز گردان!
 آمین یارب العالمین

دفتر بهبود کیفیت بیمارستان امام حسن مجتبی علیه السلام با همکاری
نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه علوم پزشکی البرز

شایان ذکر است مطالب فوق طبق فتوای حضرت آیت الله خامنه ای و برگرفته از رساله آموزشی احکام معظم له می باشد که دفتر استفتائات حضرت آیت الله العظمی خامنه ای این رساله ی آموزشی را تأیید و عمل به آن را مجزی اعلام کرده است.

ارسال انتقاد، پیشنهاد و تقدیر به شماره
۱۰۰۰۱۰۰۰۲۰۰۰۳۰

پی نوشت ها :

- (۱) رساله آموزشی حضرت آیت الله خامنه ای ، (جلد اول ، دروس بیست و پنجم و بیست و هشتم)
- (۲) البقره/ ۱۸۵
- (۳) رساله آموزشی حضرت آیت الله خامنه ای ، جلد اول ، (دروس بیست و هشتم و بیست و نهم)
- (۴) رساله آموزشی حضرت آیت الله خامنه ای ، جلد اول ، (دروس سی و هشتم، سی و نهم، چهل ام و چهل و یکام)
- (۵) (مجمع البیان فی تفسیر القرآن، فضل بن حسن طبرسی، ناصر خسرو، تهران، ۱۳۷۲ ش، ج ۱۰، ص ۴۳۵)
- (۶) مستدرک الوسائل، ج ۲، ص ۹۲.
- (۷) الکافی، ج ۳، ص ۱۱۸.
- (۸) امالی، شیخ طوسی، دارالثقافه، قم، ۱۴۱۴ ق، ص ۶۳۲.

(٩) مستدرک الوسائل، ج ٢، ص ١٥٤.

(١٠) امالی، شیخ طوسی، ص ٦٣٩.

(١١) کنز العمال، حسام الدین هندی، صفوه السقا، الرساله، بیروت، ١٤٠٥ق، ج ٩،

ص ١٠٣، ش ٢٥١٨٧.

(١٢) همان، ج ٩، ص ٩٧، ش ٢٥١٥٣.

(١٣) همان، ص ٢١٠، ش ٢٥٧٠٠.

(١٤) دعائم الإسلام، تمیمی مغربی، دار المعارف،

(١٥) کنز العمال، ج ٩، ص ٩٧، ش ٢٥١٥٠ و من لایحضره الفقیه، ج ٣، ص ٣٠٠.

(١٦) الکافی، ج ٦، ص ٣٩٧.

(١٧) امالی، شیخ طوسی، ص ١٨٢.

(١٨) کنز العمال، ج ٣، ص ٣٠٧، ش ٦٦٨٦.